

• Giza-salerosketa •

Esklabo Iraken

Lana Dubain (Arabiar Emirerri Batuetan) lortzeko promesagatik dirutza ordaindu ondoren, Irakeko Kurdistango kaleetan erratza pasatzen bukatu dute. Hori da giza-salerosketaren mafien biktima diren milaka bangladeshtarren patua.

KARLOS ZURUTUZA

Argazkiak: Borja Portuondo

LARANJA KOLOREKO DISTIRA, kale gris eta zikinean. Berehala aurkitu daiteke Abhik bere peto fosforitoz jantzita. Egunsentian hasten da Dohukeko (Irakeko Kurdistan) Kawa hiribide nagusian erratza pasatzen; sortaldetik mendebalderantz, eguzkia bizkarrean duela beti. Abhikek dio zehaztasun handiz kalkula dezakeela denbora, eskobatzten ari den tokiaren arabera. Hamiden fala-

fel jatetxe parean badago, goizeko 6ak dira; 7ak Hassanen ile-apaindegiraino iritsi bada, iparraldeko saihebiderearen sarreratik bost minutura... Agian bere itzalak lagunduko dio ordua zehazten, etengabe luzatzen eta txikitzen Kawa hiribideko zoru gainean. Edonola, Abhikek beharra bukatzerako aspaldi eraman du eguzkiak bere bikote ilun eta isila.

“Dhakan (Bangladesheko hiriburua) 3.000 dolar ordaindu nizkion lan agentzia bati Dubain hiru urteko kontratua lortzeko. Pepsin lan egingo nuela esan zidaten, hilean 500 dolarren truke; horiexek ziren baldintzak”, gogoratu du Abhikek Ostiraleko meskitaren minaretearen itzalpean. “Baina Dubaiko aireportura iritsi bezain laster, bertan lanik ez zegoela esan ziguten; Erbilera (Irakeko Kurdistango hiriburua) joan behar genuela”, azaldu du 22 urteko gazteak. Iritsi zenetik, hilean 150 dolarrengatik aritu da lanean.

12:30ak jo orduko bazar hegoaldeko kalea laranjaz jantzitako gizonez josita ageri da. Erbil nahiz Suleimaniarako taxiak bertatik abiatzen dira baina Artosh Companyko langileak bazkaltzera doaz, Dohuk kanpoaldeko euren kanpamentura.

Irakeko iparraldean gaude, Turkiako mugatik ordubete eskasera, baina kanpamentuan bengaliarra da menua beti, ehuneko ehun: kurriz egositako bildotsa edo oilaskoa,

Mainak oraindik ez da ausartu etxekoei esaten Dubain bulego-administraria ez, baizik Iraken kale garbitzailea dela. Emaztearen familiak mailegatu zizkion hasierako 3.000 dolarrak, “euren aurrezki guztiak”

egunaren arabera, beti arroz mordoaz lagunduta. “Janaria oso ona da hemen”, dio Charbakek, oilasko pusketa txikiak atzamarrez jaten dituen bitartean. “Lana ez da espero nuena, baina, gutxienez, hemen ez dut goserik pasatzen”, diosku 24 urteko gazte honek. Bogran-en (Bangladesh iparraldean), bere jatorriko herrian, egunean hiru otordu egitea pribilegiatu urrien luxua baino ez omen da.

Bere ondoan eserita, 38 urteko Kashi ez da hain baikorra. “Nire gurasoek beren etxea saldu behar izan zuten 3.000 dolar haiek agentziari ordaindu ahal izateko. Hilean 500 dolarren truke epe laburrean berreskuratu genukeen etxea, baina orain ezinezkoa da”, kexu da. Zailtasunak zailtasun, 100 dolar bidaltzen ditu etxera hilero. “Gainontzeko 50ak telefonoan gastatzen ditut, nire emaztearekin eta bi seme-alabekin hitz egiteko”, gaineratu du, te zurruten artean.

Mainak-ek ere emaztearekin hitz egin berri du, telefonoz. Jada hilabete darama Kurdistana-

XXII. Rikardo Arregi Kazetaritza Saria

2010

Sari nagusia: Baleike aldizkaria

Kazetari berria saria: Beñat Sarasola

Epaimahaiaren sari berezia: Imanol Murua

Ohorezko aipamena: Argia astekaria, 90 urteko ibilbidea

ANDOAINGO UDALA
Euskararen Normalizaziorako
Lansaila

EUSKO JAURLARITZA
Kultura Saila

Ezker-eskuin eta goitik behera: Abhik, Chabak, Kashi, Mainak, Rahul eta Bardhan, Dubain lan on bat lortzeko ametsa zuten bangladeshtarrak; eta Farish Artosh, ziria sartu dien enpresaria.

nen, baina oraindik ez da ausartu etxekoei egia esaten: Dubain bulego-administraria ez, baizik Iraken kale garbitzailea dela. “Nola kontatu nire emazteari? Ezkonberriak gara, planak genituen. Hiru urte elkarrengandik urrun eman behar genituen, baina etxera bueltan bizimodu duinaz gozatu ahal izango genuen irabazitako diruarekin”, damu da Mainak. Emaztearen familiak mailegatu zizkion hona etortzeko 3.000 dolarrak, “euren aurrezki guztiak”.

Bazkaldu ostean, gizon laranjak kamioietara igo dira lanera itzultzeko. Rahul bazarreko garbitzaileetako bat da. Laneko arropa gabe ere, erraz bereiz genezake merkatal gunea inbaditzen duen giza-uholdearen erdian. Bere azal ilunak eta azpikontinenteko aurpegierak urrutitik etorri dela diote. Edonola, Dohuken eman dituen bi urteotan apenas izan du harremanik bertako kurduekin. Ez da harritzekoa, Rahul ez baita inoiz urrundu eskobatu behar dituen Dohukeko kaleetatik. “Gure pasaporteak enpresak dauzka gordeta, gure hiru urteko kontratua amaitu arte. Gauzak horrela, ezin dugu Dohuketik alde egin; ezin *checkpoint*a zeharkatu dokumentaziorik gabe!”, kexu da Rahul, ixten ari diren burdinazko pertsianen garrasi artean.

“Pasaportea edukita ere ezingo genuke hiri honetatik atera”, gaineratu du Bardhanek, Rahulen lankidea bazarrean. Gazteak dioenez, lanerako bisa ez, turismorako bat dute pasaportean zigilatuta. Poliziaren eskuetan eroriz gero, atxilotuak izango lirateke “legez kanpoko etorkinak” direla leporatuta.

Nagusiak dio

Jantoki ondoko eraikinean du Faris Artoshek bere bulegoa. Mahai atzean eserita erantzun

ditu gure galderak, alboan bandera kurdia duela, Artoshek “abertzale kurduzat” baitu bere burua. “Hau dena Kurdistanen alde egin dut. 2007an jarri nuen martxan enpresa hau, mingarria gertatzen baitzitzaidan gure kaleetako zaborra. Gaur denek zoriontzen naute!”, dio Artoshek larruzko aulki etzangarrian eroso. Mahai gaineko hautsontzian Zeri Oil-en logotipoa ageri da. Antza, izen bereko

Asiako langileak Iraken

Nazioarteko hainbat erakunderen arabera, Hego Asiako milaka langile daude egun Iraken, esku-lan merke gisa kontratatuta. Irakeko Lan Ministerioak dio Bagdadek ez duela kanpoko langileen kontratazioa onartzen herrialdeko langabezi tasa oso handia delako. Iturri bereko informazioen arabera, Irakeko Kurdistanen lizentziarik gabeko hiru enpresek bideratzen dute kanpotarren kontratazioa.

Bangladesheko langileak turista bisa batekin iristen dira Hego Kurdistanera. Hala, ezin dute, besteak beste, herrialdean libre ibili, apartamentu bat errentan

hartu edota euren lan-eskubideak defendatu. Hori gutxi ez eta oinarritzko komunikazioa ere arazo bilakatzeko da, etorkinek apenas baitakite kurduez edota arabieraz.

Langile bikain eta ondraduen ospea dute bangladeshtarrek eta oso gutxi eskatzen ei diete euren kontratatzaileei. Astean sei egunez eta egunean 16 orduz lan egin arren, 200 dolar baino gutxiagoko soldata jasotzen dute. Bangladeshtar gehienak kale garbitzaile lanpostuetan aritzen dira, bai eta hoteletako zerbitzari edota etxeko laguntzaile.

gasolindegia-sarea da Artoshen beste enpresa arrakastatsuetako bat. “Gure energia-aberastasunaren kudeaketa egokia batetik, eta turismoaren sustapena bestetik dira nire lehentasunak”, dio enpresariak. Izan ere, Faris Artosh luxuzko hotelen sare baten jabe ere bada.

Garbitzaileen lan-baldintzen gaineko edozein irregulartasun Bangladesheko egiturari leporatu dio Artosh. “Gardentasuna nagusi da gurean, Kurdistanen”, dio, kontratu baten fotokopia ateratzen duen bitartean guri emateko gero. “Nire langileei doako mantenua eskaintzen diet. Hori gutxi ez eta, sei hilero, inspektore bat etortzen da Bangladeshetik nire langileen baldintzak ikuskatzera. Etxean baino hobeto daudela baieztatzen du beti”, gaineratu du Artosh, logela bakoitzean haize egokitua instalatu berri duela azpimarratuz.

Hala ere, langileen pasaporteak giltzapean dituela aitortu du. “Hala ez

balitz, Turkiara eta gero Europara saiatuko lirateke asko ihes egiten”. Ziurtatu digu lanerako bisa batekin iritsi direla denak. Ordea, ezin baiezatu, nagusia ez baitago prest agiri bakar bat ere ateratzeko segurtasun kutxatik.

Unibertso txikiak

Gauero, hamaika gomazko bota lerrokatzen dira logelen arteko pasilloan. Lasaitzeko garaia iritsi da Artosh Companyko 150 langileentzat. Sei lagun dira gela bakoitzean, hiru ohatzetan sakabanatuta. Erdian gelditzen den koadro txikia elkarbanatu beharreko espazioa da; funtsean, cricket partida bat ikusteko esertzeko tokia. Bangladesh 1971n independizatu zen Pakistandik eta beraz, bi herrialdeek elkarren kontra jokatzeko duten bakoitzean berebiziko algara sortzen da barra-

koietan. Baina gutxitan gertatzen den gertakizuna da. Gehienetan, langile bakoitza bere ohatzean egoten da. Mairidire edo eskuoihal batek estalita askotan, unibertso txikiak bezain bitxiak dira ohatzeen arteko eremuak: familia erretratuak, denak kolore biziz jantzita, landaredi oparoak inguratuta; *Haji* Mekarainoko peleginazioa egin duen senide edo lagun baten argazkia; egurrezko etxe ederra Chittagong mendietan; paretan idatzitako esaldi xume bat: “Zintzotasuna politikarik onena da”.

56 urterekin, Naresh da langile zaharrena. Ohe txukun baten ertzean eserita, gaur beste hiru urtetarako sinatu berri duela aitortu du. “Argi dago hau ez dela hitz eman zidaten ogibidea. Baina hobe hemen, Dhakako kaleetan burdin zuria biltzen baino, eguneko dolar bat irabaziz”, dio ohera joan aurretik. ■

“Gure pasaporteak enpresak dauzka gordeta, hiru urteko kontratua amaitu arte. Ezin dugu Dohuketik alde egin; ezin checkpointa zeharkatu dokumentaziorik gabe”

RAHUL, GARBITZAILEA

